

JÁKOB NA ÚTĚKU

MODLITBA

Náš Bože a Pane, Stvořiteli a Králi, nebeský Otče, splnil jsi svá zaslíbení, která jsi nechal zvěstovat ústy proroků a poslal jsi na svět Spasitele, svého Syna Ježíše Krista. Skrze něho a v něm jsi lidem nabídl odpuštění a nový život, otevřel jsi své království všem, kdo uvěří v Krista.

Pane Ježíši Kriste, věříme a vyznáváme, že jsi Mesiáš, Spasitel světa a že jsi jediná cesta ke spáse. Utvrď naši víru, aby byla pevná, stálá a vytrvalá. Proměňuj nás, abychom byli lidmi radosti a naděje. Prosviť, prosíme, všechnu temnotu našich srdcí světlem svého adventu.

Duchu svatý, posvěť nás a posilni, abychom žili životem víry, lásky a naděje, milosrdenství, oběti a služby. Pomáhej nám, prosíme, žít v pravdě a poctivosti, čistotě a poslušnosti, srdečnosti a otevřenosti Božích dětí.

Dobrořečíme ti a chválíme tě, oslavujeme tě a velebíme, náš svatý a vyvýšený, dobrý a laskavý Stvořiteli, Spasiteli a Posvětiteli. Amen.

I. ČTENÍ Z BIBLE

Genesis 27,41–45; 28,10–22

II. ČTENÍ Z BIBLE

Genesis 28,15-16

(Hospodin řekl Jákobovi ve snu:) „Hle, já jsem s tebou. Budu tě střežit všude, kam půjdeš, a zase tě přivedu do této země. Nikdy tě neopustím, ale učiním, co jsem ti slíbil.“ Tu procitl Jákob ze spánku a zvolal: „Jistě je na tomto místě Hospodin, a já jsem to nevěděl!“

Pane náš, oslav své Slovo v našich srdcích a svým Duchem je učíš tak jasným a hřejivým, abychom skrze ně přijali potěšení a radost. Amen.

KÁZÁNÍ

JÁKOB NA ÚTĚKU

Už jen tři týdny a budeme slavít Vánoce, svátek narození Spasitele, Ježíše Krista. V noc jeho narození slyšeli pastýři na kopcích u Betléma zpěv a viděli anděly přicházející s přeradostnou zvěstí o tom, že Bůh je s lidmi a přišel za nimi.

A myslím, že většina z vás by uměla povědět, co pastýři dělali, jak zareagovali, když se andělé objevili. „Zmocnila se jich veliká bázeň,“ píše evangelista Lukáš (Lk 2,9). Vyděsili se, zmocnil se jich strach, posvátná hrůza. To byla jejich bezprostřední a první reakce.

Když Pán Ježíš kázal lidem a rybář Petr ho po probdělé noci, kdy nic nechytíl, poslechl, vyjel s lodí na hlubokou vodu, rozhodil tam síť a zatáhl velké množství ryb, říká Ježíšovi: „Odejdi ode mne, Pane, jsem hříšný člověk“ (Lk 5,8). Protože

se ho také zmocnila bázeň, podobná posvátná hrůza, jakou měli pastýři při setkání s anděly.

Když byl prorok Izajáš povoláván do Boží služby, měl vidění. Viděl Hospodina zástupů sedět na trůnu uprostřed serafinů. A hrůzou křičí: „Běda mi, jsem ztracen. Jsem člověk nečistých rtů a bydlím mezi lidem nečistých rtů, a spatřil jsem na vlastní oči Krále, Hospodina zástupů“ (Iz 6,5).

Když Jákob prožije divukrásný sen v Bét-el a je podivuhodným způsobem ujištěn o Boží pomoci a ochraně, přepadne ho hrůza, třese se úzkostí. Říká: „Jistě je na tomto místě Hospodin, a já jsem to nevěděl. Jakou bázeň vzbuzuje toto místo.“

Proč ta úzkost a bázeň u těch, kteří se setkali s Bohem? A proč něco podobného přichází i dnes na ty, kteří prožijí setkání s Bohem?

a) Je to především hrůza a bázeň ze setkání s jiným světem, neviditelným světem, který se prolíná hluboko do našeho viditelného světa. Tajemné chvění naplňuje srdce člověka v takové chvíli. Já ubohý, hříšný, malý a nepatrný člověk – a proti mně svatý, nekonečný, vyvýšený Bůh. Copak se s ním mohu setkat. Což mu mohu pohledět do očí? Copak se mu mohu přiblížit?

Člověku jde mráz po zádech a zachvacuje ho bázeň, celý se chvěje úzkostí. Někteří svědkové víry ztratili na několik hodin nebo i dní řeč; vzpomeňte si třeba na Zachariáše, otce Jana Křtitele.

Možná, že jste někdy zakusili toto chvění ve chvíli, kdy jste věděli: sám živý, svatý, nekonečně svatý Bůh je zde.

b) A pak je to hrůza z toho, že nikam a nikdy nemohu uniknout před Boží tváří. Člověk si může naivně myslet, že je nějaké místo, kde není Bůh. Z téhle představy vznikla myšlenka, že v kostele je Bůh přítomen – a vidí nás a před kostelem už ne. V kostele se musíte chovat slušně. Když vyjdete z kostela ven, už na vás Pán Bůh nemůže. Tam už není. Jenže aby vás Bůh viděl, nemusíte jít do kostela: vidí vás všude, slyší vás všude. Sem si jdete pro zvěst Božího slova.

Člověk si naivně myslí, že může najít úkryt, kde ho Bůh neuvidí, kde se skryje: v nebi, uprostřed hluboké tmy, když zaleze do svého soukromí, v hrobě. Ale je to hrozný omyl. V žalmu 139 říká žalmista:

„Hospodine, zkoumáš mě a znáš mě. Víš o mně, ať sedím nebo vstanu, zdálky je ti jasné, co chci dělat.... Ještě nemám slovo na jazyku, a ty, Hospodine, víš už všechno.... Kam uprchnu před tvou tváří? Zamířím-li k nebi, jsi tam, a když si ustelu v podsvětí, také tam budeš. I kdybych vzlétl na křídlech jitřní záře, chtěl přebývat na nejzazším moři, tvoje ruka mě tam doprovodí, tvá pravice se mě chopí. Kdybych řekl: Snad mě přikryje tma, i noc kolem mne se stane světlem.“

Člověk se nikam neschová, nikam nezaleze, nikam neodletí. Všude ho Bůh vidí, všude ho slyší. Jaké hrozné pomýšlení: Slyší mou lež, moje zlá slova, vidí můj falešný úsměv, můj hněv, mou závist. Má jako na dlani dokonce i moje myšlenky. Ani to nemusím říct – a Bůh to slyší.

Jak hrozné pomýšlení, když to člověk zjistí. Pak vidí Boha jako pronásledovatele. Jak se divit Jákobovi, že řekne: „Tohle je hrozné místo.“

Snad i vás už někdy sevřel tenhle děs a strach. Takhle posvátná hrůza a bázeň. To je setkání s živým Bohem.

2.

Ale ještě jednu věc prožije člověk při takovém setkání: radost, ohromnou radost. Velikou vděčnost. Jákob to dává najevo svou ranní obětí i svým slibem. Bůh je na tomto místě a já jsem to nevěděl. Jaká je to radost, smět tohle zakusit.

Však si ho představte. Utíká před bratrem, kterého podvedl a který mu usiluje o život. Je psanec, uprchlík, bezdomovec. Dům otce a matky je v nedohlednu. Všechna jistota a zajištění, které doposud měl, to všechno je pryč. Usiloval o požehnání, o to, aby mohl vést dům svého otce, aby nastoupil na jeho místo – a místo toho musí utíkat, aby nepřišel o život. Je sám, opuštěný, skleslý. Jde do neznámého světa. Neví, co ho čeká, neví, co ho na jeho cestě potká.

Bude s ním Bůh? Není Bůh vázán na místo, kde žije jeho rodina? Bůh přece chtěl, aby s ním Abraham šel do kenaanejské země a usadil se tam – a aby tam žili i jeho potomci. A Jákob odtamtud teď utíká.

Kolik psanců a poutníků šlo tímto světem. Bez domova, opuštění, skleslí, nejistí. A tu naráz zakusili: Bůh je na tomto místě a já to nevěděl. Bůh je se mnou.

A nemusíte utíkat před vraždychtivým bratrem a přijít o všechno. Stačí, že vás zasáhne nějaká nemoc. Prožijete nějaké velké zklamání a rozčarování. Nebo ztratíte blízkého člověka. Něco se vám nepodaří, na čem jste pracovali. A jste pak skleslí a unavení, sklíčení a vyčerpaní. Připadáte si opuštění a nejistí, zmatení.

A najednou vám zasvítí Boží světlo. A přijde Boží ujištění: Jsem s tebou.

Když jsem před lety pracoval v Ymce, jezdíval jsem jeden čas hodně na Ukrajinu (občas i do Ruska a Běloruska). Byly to dobrodružné cesty. Zažil jsem krásné a povzbudivé věci a setkání s řadou milých a dobrých lidí. Ale nejenom.

Při jedné cestě skoro nic nešlo, jak mělo. Logisticky to bylo náročné, vlaky, autobusy, stovky kilometrů autem po silnicích, které připomínaly spíše tankodrom. Především ale zklamání z řady lidí, u kterých se ukázalo, že jim jde o něco docela jiného, než o Ymku a křesťanskou práci s mládeží.

Jel jsem vlakem, byl jsem strašně unavený a říkal jsem si: Má to vůbec cenu o něco se tady snažit? Je to vůbec k něčemu? Jsem tu správně? Nemám se na to raději vykašlat?

A uprostřed všech těch otázek mě najednou zalila hluboká jistota: vždyť je se mnou můj Pán a Bůh. A jako bych slyšel stejná slova: „Já jsem se tebou. Neboj se. Důvěřuj mi.“ Byla to obrovská vzpruha.

„Bůh je na tomto místě – a já jsem to nevěděl,“ říká Jákob, když se ráno probudí. Bůh je i na tomto místě. To je poznání nad poznání.

Mnozí lidé vědí o Bohu, věří v něho nějak, ale svazují ho s místem. „Tam, kde jsem vyrostl, tam jsem chodil do kostela, ale když jsem se přestěhoval...“ Bůh zůstal v místě, kde lidé vyrostli, v domě rodičů – a lidé jdou sami po svých cestách. Mnozí s pocitem úlevy a svobody: „Bůh zůstal někde tam vzadu, v dálce, jsem volný, nemusím se ohlížet.“ Aspoň zprvu se to tak jeví. Ale jdou nejenom sami, ale také bez pomoci, bez naděje.

Pro mnohé zůstane Bůh někde v krajině jejich mládí: „Ano, tehdy jsme věřili, žili ve sboru, ale teď? Není čas.“ „Bylo to krásné, moc krásné, ale je to tak dávno.“ Mnohým zůstal Bůh kdesi v dáli a oni jdou světem sami.

Jak šťastní jsou ti, kdo prožijí svůj Bét-el a poznají: „Ne, neuteču před ním.“ A poznají to s děsem a chvěním, ale zakusí při tom zároveň onu radostnou jistotu: „Bůh je se mnou. Jde se mnou na cestách mého života. Jde se mnou, když jsem sám. Jde se mnou, když jsem opuštěný. Bůh se mnou jde v mém mládí a tápání. Jde se mnou v mém stáří. Jde se mnou v mé slabosti a nemoci. Jde se mnou a půjde se mnou i údolím stínu smrti.“ To je zdroj přehluboké radosti. Nejsem sám. Bůh je se mnou.

Jedno ze jmen či titulů, které byly dány Pánu Ježíši Kristu, zní Immanuel. Znamená to: Bůh je s námi. Jak jiná byla Jákobova cesta po Bét-elu. Zase šel sám, utíkal jako psanec, kameny tlačily a slunce pálilo, sužovala ho žízeň, štípali komáři. A přece bylo všechno jiné: už totiž nešel sám. Věděl, že nejde sám. Že je s ním Bůh.

Když člověk věří, tak ví a poznává, cítí a zakouší: Můj Bůh je se mnou. Nežůstal v dálce, je mi nablízku. Když člověk věří, jak jiná je jeho cesta: také ho pálí slunce, také dostává rány, také zakouší nemoci a také jde tmou, také ho štípou komáři. Také musí někdy utíkat. Také je někdy cesta náročná a těžká. Ale nejde sám. Bůh je s ním. Proto je všechno jiné.

MODLITBA PO KÁZÁNÍ

Pane Bože, děkujeme ti za bázeň a třesení, které prožíváme při setkání s tebou, živým a svatým Bohem. V setkání s tebou poznáváme svůj hřích a vinu. Odpust nám, prosíme, vše, co se protiví tvé svatosti.

Při setkání s tebou, živým a svatým Bohem, ale zakoušíme také radost z toho, že jsi s námi. Děkujeme ti za to, že nemusíme jít životem sami, že jsi s námi na našich cestách. Děkujeme ti, že jsi naším Průvodcem. Amen.